

TUSSEN

Kerst
2020

BEELD

*"Het Woord
is vlees
geworden"*

Magazine van het
Bisdom Rotterdam

Zuster Regina Plat:

*'We waren
overweldigd'*

Evelijn van Hilten:

*'Dit is mijn eerste
echte Bijbel'*

Q & A

*Waarom Kerstmis
op 25 december?*

Plus

*Laurentius loopt,
brouwt en zingt*

3 BISSCHOP

Woord van de bisschop

4 INTERVIEW

Een andere Kerstmis
in coronatijd

6 LAURENTIUS IS VERWONDERD

Kerststal van Héman

7 LAURENTIUS LOOPT

Bijzonder Goeree-Overflakkee

10 WOORD VAN GOD

De draagkracht van
het Woord van God

13 INTERVIEW

Een zakbijbeltje voor hoop
en bemoediging

U viert Kerstmis dit jaar anders dan vorig jaar. Het coronavirus beperkt en bepaalt al vele maanden ons leven. Dat is ook zo voor Tussenbeide. Vorig jaar kon Tussenbeide nog worden uitgereikt aan de vele mensen die met Kerstmis naar de kerk kwamen. Nu zullen de vieringen noodgedwongen kleinschaliger plaatsvinden. We zijn daarom ontzettend blij dat parochies in het bisdom dit jaar Tussenbeide niet alleen uitreiken met Kerstmis, maar ook thuis bezorgen samen met het parochieblad als extraatje voor Kerstmis in coronatijd. Misschien hebt u zelf Tussenbeide zo wel voor het eerst ontvangen. We zijn dankbaar dat we u deze Tussenbeide aan kunnen bieden.

We hebben ons best gedaan om een mooi en inspirerend kerstmagazine te maken. Deze Tussenbeide is ook weer net wat anders dan het vorige nummer toen we de bladformule vernieuwden. De grootte van de letters is verbeterd, het papier wat witter en op enkele plekken is het gebruik van achtergrondkleuren aangepast voor een betere leesbaarheid. Veel dank voor alle positieve en opbouwende reacties die we als redactie na het vorige nummer hebben mogen ontvangen!

Daphne van Roosendaal
Hoofredacteur

14 LAURENTIUS LEEST DE BIJBEL

Drie wijze koningen

16 WOORD VAN GOD

'Dit is mijn eerste echte Bijbel'

18 TIPS VAN LAURENTIUS

Lees, kijk, luister, proef

20 KIEZEN VOOR DE KERK

Mirjam (33) en John (40) Fontijn
aan het woord

22 Q & A

Waarom vieren we Kerstmis
op 25 december?

24 LAURENTIUS KOOKT

In de H. Bartolomeuskerk
in Nootdorp

26 LAURENTIUS ZINGT

Een ijzersterk lied - Weest blij!

28 NIEUWS

Kort nieuws en personalia

Bisdom Rotterdam

COLOFON:
Tussenbeide is een uitgave van
het bisdom Rotterdam. Het blad
verschijnt vier keer per jaar.

Hoofredacteur:
Daphne van Roosendaal
Redactie: Monique Meeussen, Frits
Vermeulen, Jolanda de Wolf
Jongerenredactie:
Esther van Berkel, Desiree Bühler

Redactie, administratie, advertenties:
Koningin Emmalein 3, 3016 AA Rotterdam
T: 010 - 281 51 71, Fax: 010 - 436 71 90
E: tussenbeide@bisdomrotterdam.nl
I: www.bisdomrotterdam.nl

IBAN: NL30INGB0000464304

Conceptontwikkeling, grafisch
ontwerp en vormgeving:
Dailymilk, Rotterdam

Redactioneel advies conceptontwikkeling:
Bureau Wielenga / Sjoerd Wielenga

Fotografie cover: Daphne van Roosendaal

Illustratie Laurentius: Niek van Ooijen

Vormgeving en druk: Halewijn NV, Antwerpen

Abonnementen:
€ 1,50 per jaar voor parochies.

Tussenbeide wordt verspreid via de parochies in het bisdom Rotterdam. Wilt u het blad thuis per post ontvangen? Meld u dan aan voor een persoonlijk abonnement via tussenbeide@bisdomrotterdam.nl. Voor een persoonlijk postabonnement wordt een jaarlijkse gift gevraagd van € 12,50.

Artikelen uit Tussenbeide mogen met bronvermelding vrij worden overgenomen in parochiebladen. Illustraties en foto's mogen alleen worden gebruikt als vooraf toestemming is verleend door de redactie.

De goedheid en mensenliefde van God

+ Johannes van den Hende
Bisschop van Rotterdam

*‘Zijn we er klaar voor om
de Heer met heel ons hart
te ontvangen?’*

Op weg naar Kerstmis verschijnt het bisdom-magazine Tussenbeide eenmalig in een grote oplage van 100.000 exemplaren. In veel parochies van ons bisdom wordt in deze coronaperiode met Kerstmis dit magazine extra verspreid en ook thuis bezorgd. Zo kunnen we de inspiratie van ons leven in geloof nog eens extra met elkaar delen bij gelegenheid van Kerstmis.

Kerstmis is het meest bekende christelijke feest. Het is het feest van de geboorte van Jezus Christus. We vieren dat God is mens geworden in ons midden: in de persoon van Jezus is de goedheid en mensenliefde van God op aarde verschenen (cf Titus 3, 4).

We staan stil bij die unieke gebeurtenis in de geschiedenis en kijken ook naar ons leven nu. We vragen onszelf eerlijk af wat er in ons dagelijks leven van de liefde van God is terechtgekomen. En op Kerstmis kijken we ook vooruit. Jezus heeft na zijn kruisdood en verrijzenis beloofd terug te komen in de toekomst. Wij kennen niet het tijdstip van zijn wederkomst, maar beloofd is beloofd.

Zijn we er klaar voor om de Heer met heel ons hart te ontvangen? Of schuiven we die ontmoeting liever toch nog een beetje voor ons uit, in plaats van ons leven als christenen meer af te stemmen op de liefde en de vrede van Christus?

De liefde en vrede van Christus zouden niet alleen op Kerstmis de sfeer moeten bepalen, maar altijd en steeds opnieuw een plaats moeten krijgen in ons hart en ons leven, in ons denken en doen. Ik hoop dat de boodschap van Jezus, het mens-geworden Woord, op zo'n manier bij ons binnen komt, dat ieder van ons in woord én daad ook persoonlijk de liefde en de vrede van de Heer weet te verspreiden als opmaat van een nieuwe toekomst.

Ik maak graag van de gelegenheid gebruik om u allen via deze Tussenbeide een Zalig Kerstfeest te wensen. ■

EEN ANDERE KERSTMIS – *in coronatijd*

De Congregatie van de H. Catharina van Siëna, zusters Dominicanessen in Voorschoten, bestaat ruim 175 jaar. De Congregatie is gehuisvest in Huize Bijdorp. Hier wonen naast de zusters een aantal paters Dominicanen en ook burgerbewoners. De gemiddelde leeftijd van de zusters is 89 jaar.

Door Jolanda de Wolf

'We waren overweldigd dat zoveel mensen uit het hele land met ons meeleefden.'

BEDANKT

Afgelopen voorjaar brak corona uit in Huize Bijdorp. Zusters, paters, burgerbewoners evenals personeelsleden werden ziek. De congregatie verloor vier zusters en ook een pater en een burgerbewoner overleden. Zr. Regina Plat, overste van de congregatie vertelt: "De zusters die besmet waren, werden ontzettend ziek. Het moeilijkste was dat niemand naar de zieken mocht. Toch ben ik naar de zieke zusters gegaan ook al wist ik dat ik risico liep. Ik voelde heel sterk dat ik dit moest doen. De zusters die het betrof waren niet aanspreekbaar. Maar ik ben bij hen gaan zitten en heb voor hen gebeden. En ik heb hen bedankt voor alles wat ze voor de congregatie gedaan hebben.

Alle andere zusters en paters moesten wekenlang op hun kamer blijven. Maaltijden werden voor de deur gezet. Ook familie mocht niet komen. Dat was verschrikkelijk." De uitvaartdienst in de kapel werd zonder de overleden zusters en pater gehouden. "Daar sta je dan, samen

met pater Piet Magnin, in een volkomen lege kapel. Alle zusters waren bij de dienst betrokken via huistelevisie. Een van de overleden zusters wilde graag honderd worden. Een maand voor haar honderdste verjaardag is ze overleden. Het heeft ons allen veel gedaan. We voelden ons - ook al waren we elkaar niet fysiek nabij - sterk verbonden. We waren bezorgd om elkaar. Met een belcirkel hielden we contact. Het was een zeer indringende tijd, met veel beperkingen, verlies en verdriet." Nadat de zusters weer van hun kamer en naar buiten mochten, was de eerste gang van de zusters naar de overleden medezusters op het kloosterkerkhof.

WIJ ZIJN BIJ BIJDORP

Zr. Regina: "In deze moeilijke periode schreef de bisschop ons een brief ter ondersteuning. Dat deed ons echt goed. En we kregen heel veel steun uit brede kring per post! Hoe dat kwam? De redactie van het blad dat de paters Dominicanen uitbrengen, besloot een oproep te plaatsen: 'Stuur een kaart met de tekst Ik ben bij

Monument in de hal van het klooster ter nagedachtenis aan alle zusters van de congregatie.

Bijldorp, om te laten zien dat je meeleeft.' Wie schetst onze verbazing toen we ruim 3.000 kaarten ontvingen. Ook voor de familie van de overleden zusters had dit grote betekenis. We waren overweldigd dat zoveel mensen uit het hele land met ons meeleeften."

WERK

In Huize Bijldorp is op een gegeven moment een MMS (Middelbare Meisjes School) en een internaat met meer dan honderd leerlingen geweest. De zusters werkten in het onderwijs en de ziekenzorg en later in het maatschappelijk werk en de pastorale zorg. Ook de opvang van schipperskinderen behoorde tot het werk van de congregatie. "Velen kennen ons nog. Zelf heb ik als pastoraal werkende met ouderen in de psychogeriatric in Stadzicht in Rotterdam gewerkt. Heerlijk werk! Mensen nabij kunnen zijn. Soms mis ik het nog", glimlacht Zr. Regina.

PLANNEN VOOR DE TOEKOMST

Met in het achterhoofd de ontstaansgeschiedenis van de congregatie, kijken de zusters van Huize Bijldorp ook naar de toekomst. Zr. Regina doet de plannen uit de doeken:

'Het moeilijkste was dat niemand naar de zieken mocht.'

"Dit complex is een unieke plek. Behalve het klooster met kapel, hebben we hier onder meer een boomgaard, een moestuin en een kleine boerderij, die nu door een jong echtpaar wordt gerund. Onze stichteres begon in 1837 in Rotterdam met zich het lot aan te trekken van ouderen, armen en wezen. Er werd hulp geboden, naailes gegeven, enzovoort. Het waren de noden van die tijd. Wij hebben als zusters altijd gewerkt vanuit de kernwaarden: nabij zijn, zorg, gebed, communicatie en gemeenschap. Deze kernwaarden willen we doorgeven aan de toekomst. Dat houdt in dat we Huize Bijldorp en het landgoed een plaats

willen laten zijn voor mensen die extra zorg en aandacht behoeven. Door een plek te creëren om te wonen voor ouderen, mensen met een kleine portemonnee, voor gehandicapten. En door een zorgboerderij. We organiseren inspraakavonden en open dagen over onze plannen en zijn in gesprek met gemeente en provincie. We hopen en bidden dat als wij onze ogen sluiten, het geregeld is."

KERSTMIS

Met Kerstmis wordt zoals elk jaar in de kapel een grote kerststal opgesteld. Ook op iedere gang in het klooster komt een kerststal. Ieder jaar is de kapel van het klooster in de kerstnacht tot de laatste plek gevuld. Dat kan dit jaar vanwege corona niet. Kerstmis 2020 zal een kerstfeest zijn zoals de zusters in die ruim 175 jaar nog niet beleefd hebben. Ze zullen de zusters missen die door corona zijn overleden en ook de mensen die normaal met de gemeenschap meevieren. Zr. Regina: "Als kloostergemeenschap zal het als gemis voelen dat we Kerstmis niet samen met belangstellenden kunnen vieren. Onze kapel is openbaar. Op zondagen vieren mensen van buiten de eucharistie met ons mee. Dat missen we nu en zullen we zeker met Kerstmis missen. Het kerstfeest vier je samen. Samen vieren is ook met elkaar meeleven en samen delen. Juist Kerstmis is het feest van het nieuwe leven, van vrede en eensgezindheid. Maar het kind dat komt, blijft dezelfde. Hij komt voor iedereen. En we bidden met Kerstmis speciaal voor vrede. Vrede tussen de mensen en tussen godsdiensten." ■

Kerststal

Wat:	Kerststal van Gerard Héman (1914-1992)
Waar:	H. Bartholomeuskerk in Voorhout
Afmetingen:	2 meter hoog, 3 meter breed
Materiaal:	Chamotte, verf, hout

Kerststal:

Deze kerststal is het hele jaar opgesteld en vertelt over de geboorte van Jezus in allerlei kleine scènes en met bijzondere details: een vijvertje met vissen en een kat, salamander, slak, vogel, egel en konijn die samen de Koning komen aanbidden. Daarboven is een prachtige sliert engelen te zien die al musicerend de hemel uit roetsjt. De blijdschap van de herders spat er vanaf. Ze dansen en springen en gooien hun hoed in de lucht. Ook hun schaapjes en herdershond zijn vrolijk en rollen door het gras.

Details:

Een verrassend detail in deze kerststal zijn de kinderen. Héman wil daarmee laten zien dat het kerstevangelie verkondigd moet worden en steeds opnieuw doorverteld. Een engel vertelt over de geboorte van Jezus, intiem gezeten aan het voeteneinde van het bed van een klein kind, met op de achtergrond zijn moeder met broertje of zusje op de arm. Een jongetje in geel T-shirt en korte broek, dat met de heilige Franciscus naar het Kindje Jezus kijkt, is vermoedelijk de zoon van de toenmalige koster van de kerk. In een van de scènes is een herbergier te zien die pastoor Nijman voorstelt, die destijds opdrachtgever was.

Met dank aan: Ingrid Henkemans,
Erfgoed specialist Museum Catharijneconvent
Ga naar tussenbeide.nl voor meer foto's

5 x bijzonder Goeree- Overflakkee

Laurentius loopt

In deze rubriek wandelen we door een stad, dorp of regio waarbij we beschrijven hoe de parochie aanwezig én zichtbaar is. Welke onontdekte bijzonderheden zijn er in deze plaats en kerken? Wij zoeken het uit. Deze keer: Goeree-Overflakkee.

Door Celine Timmerman

1

Onze Lieve Vrouw Hemelvaart

Kerk met een ziel

Wie Hoeksche Waard en Goeree-Overflakkee zegt, denkt direct aan 'de eilanden' nabij Zeeland. Het is niet voor niets dat de Heilige Familie parochie, met zeven kerken in het uitgestrekte gebied, qua oppervlakte de grootste parochie van het bisdom is. Vanuit Rotterdam kom je - als de Haringvlietbrug niet openstaat voor een zeilboot of twee - al snel bij OLV Hemelvaart in Oude Tonge aan. Wie binnenloopt voelt dat dit een kerk met een ziel is. De warmte straalt je tegemoet. "Het is ook een hechte geloofsgemeenschap, misschien wel mede door de ramp", zegt pastoraal werkster Lizzy Beenhakker. Met de ramp wordt de Watersnoodramp in 1953 bedoeld. Wie de recent opgeknapte neogotische kerk, gebouwd door Joseph Cuypers, rondkijkt, ziet op ooghoogte nog de zoutresten van de ramp. "Zo hoog kwam het water dus", zegt kosten Tim Jochems (24), terwijl hij de hoogte op een pilaar aanwijst. Onvoorstelbaar: zo hoog dreef het Mariabeeld door de kerk.

Beelden: Guus Schoonewille

Nieuwstraat 8 · 3255 AR Oude-Tonge
T: 0187-641669 · www.heiligefamilie.nl

Langeweg 50
3241 KA · Middelharnis
www.heiligefamilie.nl

2

Onze Lieve Vrouw ten Hemelopneming

Adembenemende schilderijen

Het is een flinke tocht naar OLV ten Hemelopneming in Middelharnis, maar daar kunnen we onze ogen de kost geven door de prachtig handgeschilderde afbeeldingen boven en naast het priesterkoor. Wát een cadeautje in deze kleine, frisse neoclassicistische kerk. Pastoor Boekel liet in 1953 een begin maken met het prepareren van het priesterkoor voor deze muurschilderingen van Pieter Geraets. Bij zijn 25-jarig priesterfeest schonk

de pastoor het eerste tafereel; de ontmoeting van de Heer met zijn moeder na de verrijzenis. Uiteindelijk kon het werk worden afgemaakt door schenkingen van parochianen en vrienden. Ook de bijna nieuw uitzijnde staties aan de wanden van deze waterstaatskerk vallen op. “Het zijn kopieën van de bekende kruiswegstaties van Josef von Führich en in 1994 nog gerestaureerd”, verklaart parochiebestuurslid Karel Olsthoorn.

3

Schuulkèrke

De voorloper

Het is met een waterig zonnetje prachtig wandelen van de kerk in Middelharnis naar het streekmuseum van Goeree-Overflakkee in Sommeldijk. Wij stoppen voordat we naar het museum om de hoek gaan bij een oude schuilkerk aan de Dubbele Ring in Sommeldijk, want dat was de ‘voorloper’ van de zojuist bezochte OLV Hemelopneming. In 1812 werd deze fabriekshal geschikt gemaakt voor het houden van heilige Missen voor alle katholieken tussen Ouddorp en Middelharnis/Sommeldijk. Na de restauratie in 1998 zijn het appartementen geworden met op de voorgevel nog de historische naam Schuulkèrke.

Dubbele Ring 6 · 3245 AD Sommeldijk

4

Streekmuseum Goeree-Overflakkee

Statenbijbels en kanten keuvels

Om de hoek van de schuilkerk ligt in de Kerkstraat het Streekmuseum Goeree-Overflakkee. Een vrolijk in Goereese klederdracht gestoken Ria Zaaier (77) verwelkomt ons. Zij is naast een vrijwilliger van de kerkwijk Middelharnis een van de vrijwilligers die verhalen over de geschiedenis van Goeree-Overflakkee vertelt en zo het erfgoed van het eiland levend houdt. De tour door het voormalige weeshuis vol spullen als arrensleeën en oude statenbijbels voelt alsof je echt in die tijd leeft. We lopen door een winkeldecor waar een vrouwenpop achter de toonbank kruiden verkoopt. “Vroeger begon je, als jij je man verloor, een winkel”, vertelt Ria. “In het zwart gekleed, omdat je een rouwende weduwe was. Er was geen AOW en je moest na je mans overlijden gewoon werken voor je geld.” Op de eerste verdieping staan allerlei paperassen, keuvels (hoofddeksels voor vrouwen) en een opmerkelijke vondst uit 2018 van munten uit de 14e en 15e eeuw. Het blijkt één van de grootste laatmiddeleeuwse schatvondsten te zijn die ooit in Nederland zijn gedaan. Met traditionele Kruukplaatjes (gekruidde koekjes gebakken op ‘de plaat’) vertrekken we naar onze laatste plek van bestemming.

📍 Kerkstraat 4-12 · 3245 AK Sommelsdijk
T: 06-52153169 · www.streekmuseum.nl

5

Jozefkapel

Uniek eigendom

Wanneer we van Sommelsdijk richting de Jozefkapel in Melissant lopen, is het genieten van de rust. Via een grindpad lopen we tegen een bescheiden kerkje aan waar van 1900 tot 2017 wekelijks parochianen kwamen voor de viering. Wie door de zijdeur het gebedshuis betreedt, ziet een kapel die mooi is door zijn eenvoud. De kapel is eigendom van het bisdom Rotterdam. Ton Buijs (73) van het parochiebestuur kent de ruim honderdjarige kapel als geen ander. “Ik ben hier opgegroeid. Mijn opa en oma zijn hier getrouwd en hebben bij hun 50-jarig jubileum dat glas-in-lood-raam geschenken.” Hij wijst naar het raam rechtsvoor in de kapel. “Ik ben in het huis wat hiernaast stond geboren en getogen, mijn grootouders woonden hier tien meter verderop.” Wanneer we achter ons kijken valt een heel klein kastje op. Er blijkt een orgel in te zitten. Een zogenoemd Knipscheerorgel waar liefst 70 jaar lang, hoe kan het ook anders, de oom van Ton Buijs op heeft gespeeld. Jaarlijks worden er in de kapel nog enkele speciale vieringen gehouden. Conny Anemaat (55), die nu in het woonhuis dat aan de kapel vastzit woont, ontvangt dan alle bezoekers bij het koffiedrinken in de kamer naast de kapel. Lachend: “En dat is mijn woonkamer.”

📍 Provincialeweg 6a · 3248 LK Melissant
www.heiligefamilie.nl

*Doorheen het jaar mogen wij onder-
vinden dat Gods Woord ons aanspreekt,
het geschreven Woord van de heilige
Schrift en in het bijzonder Jezus
Christus, het mens-geworden Woord.*

Door bisschop Van den Hende

De draagkracht van **HET WOORD VAN GOD**

‘Weest uitvoerders van het woord en niet alleen toehoorders’

An het begin van 2020 hadden we nog geen idee dat het jaar grotendeels het stempel zou krijgen van de coronapandemie. In de media en in het dagelijks leven kwam corona bij voortduring ter sprake. Soms leek het alsof er in de actualiteit niets anders meer te melden was. Geruime tijd mochten in onze kerken publieke liturgievieringen geen doorgang vinden en ook nu hebben we te maken met beperkte aantallen kerkgangers.

DE ZONDAG VAN HET WOORD VAN GOD

Nog voordat de coronaperiode doorbrak werd op 26 januari (derde zondag door het jaar) wereldwijd in onze Kerk de Zondag van het Woord van God gehouden. Dit gebeurde op initiatief van paus Franciscus. Dat was dit jaar voor het eerst. Paus Franciscus benadrukt dat een zondag met extra aandacht voor het Woord van God niet betekent dat we de rest van het jaar klaar zijn.

Het bracht mij bij de woorden van Jezus die zegt in het evangelie: “Gelukkig die naar het woord van God luisteren en het onderhouden” (Lucas 11, 28). Wanneer je open staat voor het Woord van God is dat een teken en laat je zien dat je bij Jezus wilt horen. Ik denk daarbij ook aan de uitspraak van Jezus die tot de omstanders zei: “mijn moeder en mijn broeders zijn zij, die het woord van God horen en er naar handelen” (Lucas 8, 21). In de brief van Jacobus staat zelfs: “Weest uitvoerders van het woord en niet alleen toehoorders” (Jacobus 1, 22).

RODE DRAAD IN ONS LEVEN ALS KERK

In het afgelopen jaar heb ik regelmatig gezien en ervaren dat het Woord van God daadwerkelijk de rode draad is in ons leven als Kerk. En dat is niet alleen omdat we in het bisdom Rotterdam een Jaar van het Woord van God houden.

Wanneer ik dat heb gezien en ervaren? Telkens wanneer het Woord van God mensen aanspreekt en zichtbaar in beweging zet als leerlingen en navolgers van de Heer. Tijdens de eerste en tweede coronagolf heb ik de inzet waargenomen van parochianen die in het kader van caritas en diaconie tot steun waren voor hun medemens in nood. Ik mocht een bezoek bren-

gen aan een uitdeelpunt van een voedselbank, gevestigd in een parochiezaal in Rotterdam.

DADEN VAN LIEFDE

Voor vrijwilligers in onze Kerk, jongeren en ouderen, zijn de daden van liefde die zij doen heel direct geënt op de woorden van Jezus in het evangelie van Matteus: “Ik had honger en gij hebt Mij te eten gegeven. Ik had dorst en gij hebt Mij te drinken gegeven. Ik was vreemdeling en gij hebt Mij opgenomen. Ik was ziek en gij hebt Mij bezocht [...] al wat gij gedaan hebt voor een dezer geringsten van mijn broeders hebt gij voor Mij gedaan” (Matteus 25, 35-40).

Vanwege de coronapandemie kreeg de diaconieprijs ‘Brood en Rozen’ van het bisdom Rotterdam een bijzondere invulling. Dit jaar werd op 14 november een Elisabethcertificaat uitgereikt aan alle diaconale initiatieven, waarbij mensen zich tijdens de eerste coronagolf inzetten voor kwetsbare mensen in Kerk en samenleving.

Ik ben ervan overtuigd dat veel diaconale activiteiten bovendien worden gevoed en gedragen door het gebed en de viering van eucharistie, indachtig de woorden van de Heer die zegt dat we moeten volharden in het gebed (Lucas 18, 1-8) en dat de viering van Jezus’ lichaam en bloed ons gegeven is tot opbouw van de Kerk. In het bijbelboek Handelingen van de apostelen kunnen we lezen over die trouw aan het gebed en aan de eucharistie: “De eerste christenen legden zich ernstig toe op de leer der apostelen, bleven trouw aan het gemeenschappelijk leven en ijverig in het breken van het brood en in het gebed [...] Dagelijks bezochten ze trouw en eensgezind de tempel, braken het brood in een of ander huis, genoten samen hun voedsel in blijdschap en eenvoud van hart” (Handelingen 2, 42-46).

CATECHESE EN GELOOFSGESPREK

Waar het gaat om catechese en geloofsgesprek is creatief gebruik gemaakt van livestream. Dat gebeurde in parochies en ook door het bisdom. In de periode dat we niet bij elkaar konden komen is een aantal diocesane jongerenbijeenkomsten van Tour of Faith op interactieve wijze online gerealiseerd.»

‘De Heer zelf spreekt ons aan, bemoedigt ons en zet ons in beweging’

In de digitale ontmoetingen hebben we ons verdiept in het eerder aangehaalde boek Handelingen der apostelen dat grotendeels wordt gelezen in de liturgie gedurende de paastijd. Ook hebben we stilgestaan bij de rijke betekenis van de Bijbel voor ons christenen nu. Wat paus Franciscus voor ogen stond met de jaarlijkse Zondag van het Woord van God had in deze digitale ontmoetingen opnieuw zijn uitwerking, namelijk dat we de rijkdom van het Woord van God leren kennen, waarin de Heer zelf ons ook in deze tijd aanspreekt en bemoedigt en in beweging zet om de weg van het evangelie de blijven gaan.

Die bemoediging heb ik ook ervaren in de verschillende vormselvieringen die, rekening houdend met de beperkende maatregelen vanwege corona, uiteindelijk in het najaar konden plaatsvinden. Zo waren er in parochies op één dag meerdere vieringen moge-

lijk met kleine groepen vormelingen verdeeld over verschillende kerkgebouwen, waarbij we gebruik maakten van een scherm. Krachtens Jezus' belofte en in lijn met het dienstwerk van de eerste apostelen werd ook in coronatijd aan jongeren en volwassenen in onze parochies door de zalving met chrisma de Heilige Geest doorgegeven, de Helper (Johannes 14, 25). Wij mogen geloven dat de Heilige Geest ons als Kerk ook in deze tijd bijeenhoudt, de Kerk als het lichaam van Christus met zijn vele ledematen: vele gaven en talenten van dezelfde Geest (1 Korintiërs 12). Met alle leden van de Kerk worden de vormelingen uitgenodigd zich steeds weer in geloof af te vragen: op welke wijze kan ik, op welke manier kan ieder van ons zijn talenten ter beschikking stellen opdat wij ook in onze tijd gehoor geven aan de roepstem van de Heer en de blijde boodschap blijven beleven en verspreiden.

Gehoor geven aan hun roeping deden ook twee wijdelingen. Mij staat de viering in de kathedraal in september voor ogen van de diakenwijding van Melchior Kerklaan en Ed Doe. Geroepen tot het ambt van diaken traden zij naar voren en stelden zich beschikbaar om door handoplegging en gebed gewijd te worden tot diakens van het bisdom Rotterdam.

HET MENS-GEWORDEN WOORD VAN GOD

In plaats van op de vooravond van Witte Donderdag vierden we niet voor Pasen maar pas in september de chrismamis, waarin wij het chrisma en de oliën konden wijden en zegenen voor de viering van de sacramenten. In de kathedraal was maar een beperkte groep aanwezig maar bisdombreed vierden mensen de chrismamis mee via de nieuw geïnstalleerde livestream. Juist in deze viering lezen we in het evangelie over het optreden van Jezus in de synagoge, waar Hij voorleest uit de profeet Jesaja en verklaart: “Het schriftwoord dat gij zojuist gehoord hebt, is thans in vervulling gegaan” (Lucas 4, 21). Jezus maakt duidelijk dat Hij het mens-geworden Woord van God is.

EEN WEG VAN LIEFDE EN DIENSTBAARHEID

Doorheen het jaar mogen wij ondervinden dat Gods Woord ons aanspreekt, het geschreven Woord van de heilige Schrift en in het bijzonder Jezus Christus, het mens-geworden Woord.

Ik reken erop dat het Woord van God ons blijft dragen door de tijd en ons als Kerk de kracht geeft om trouw te kunnen blijven aan de weg van het evangelie, een weg van liefde en dienstbaarheid om in de wereld van nu ook andere mensen bij God te kunnen brengen en uit te nodigen om mee te werken aan de opbouw van een beschaving van liefde. ■

EEN ZAKBIJBELTJE —

voor hoop en bemoediging

Door Emy Jansons

In het Jaar van het Woord van God zijn voor Kerstmis in het bisdom Rotterdam speciale zakbijbeltjes verspreid, onder meer via het gevangenispastoraat en parochiële caritas instellingen. Kinderen in de stad Rotterdam kregen de bijbeltjes via hun parochie in een speciaal pakketje vol opdrachten en spelletjes waarmee ze kunnen toeleven naar Kerst nu ze de kerk niet kunnen bezoeken vanwege corona.

In Den Haag bestelde diaken Jos van Adrichem van parochie De Vier Evangelisten de zakbijbeltjes. Een deel van deze boekjes ging naar het straatpastoraat in Den Haag. “Het straatpastoraat heeft drie beroepskrachten en een groep vrijwilligers die zich inzetten voor mensen zonder vast woonadres”, legt Van Adrichem uit. “Sommigen zijn dakloos, anderen kunnen nog wel slapen bij familie of vrienden.”

GODS LIEFDE

Het straatpastoraat is een oecumenische stichting waar ook de katholieken een deel in hebben. “Elke week is er een oecumenische viering voor de mensen van de straat waarbij ze op een laagdrempelige manier worden meegenomen in de liefde van God. Daar horen zij onder meer het Woord van God uit de Bijbel. Die vieringen kunnen nu door corona maar beperkt doorgaan. Een zakbijbeltje kan hen hoop en bemoediging geven. Op de plek waar ze verblijven kunnen ze eruit lezen en troost, warmte en geborgenheid vinden in het Woord van God. Hoe diep ze ook in de put zitten, ze mogen weten dat ze door God gekend zijn.” Sommige daklozen zijn goed bekend met de Bijbel, weet diaken Jos. Eens had hij een interessant geloofsgesprek met Hans die ook regelmatig vieringen bezocht en voor een maaltijd naar de kerk was gekomen. “Hans leest graag in de Bijbel, maar soms loopt hij tegen passages aan waarvan hij het woordgebruik moeilijk vindt. Zo was er een psalm die hij nog van vroeger kende uit de protestantse kerk. Omdat de melodie en de tekst van de oude versie niet uitnodigen om vandaag de dag de psalm te zingen, had Hans een moderne berijming gemaakt op de melodie van een opwekkingslied. Ter plaatse begon hij het te zingen. Daar werden we allemaal blij van! Het is leuk om te ontdekken wat nieuwe gasten in onze kerkgebouwen ons zomaar kunnen schenken.”

Beeld: Daphne van Rosendaal

CONTACT HOUDEN

Een tweede groep waar de zakbijbeltjes naartoe gingen in Den Haag is ‘Samen koken, samen eten’ in Loosduinen. “Iedereen uit de wijk mag komen die zich eenzaam voelt”, licht Jos toe. “Het maakt niet uit of iemand katholiek is of niet, we maken geen onderscheid. Voor sommigen wekt het opnieuw een interesse voor de Kerk. Een deelnemer zei zelf: ‘Het voelt voor mij als thuis-komen.’ Het samen eten ligt nu helaas stil door corona. Daarom houden we nu telefonisch contact en geven we een presentje op weg naar Kerstmis. Daar voegen we de bijbeltjes bij.” Het valt de diaken op dat vrijwilligers van de Haagse parochie met grote bevoogenheid mensen in armoede willen helpen. Op de Werelddag van de Armen (15 november) werd er gekookt voor de mensen op straat. “Dit jaar ging het om een afhaalmaaltijd. Het was een extra maaltijd naast die van het straatpastoraat. Armoede is in deze parochie heel zichtbaar. Projecten verder weg zijn ook goede projecten, maar de mensen in onze directe omgeving willen we niet over het hoofd zien.” ■

Wilt u ook een zakbijbeltje ontvangen? Stuur een mail naar bureau@bisdomrotterdam.nl (zo lang de voorraad strekt).

Drie wijze koningen

*Het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965)
beschouwt het Woord van God als een schatkamer
die we als gelovige mensen telkens opnieuw moeten openen.*

De geboorte van Gods Zoon heeft betekenis voor *alle* volken

De drie koningen zijn een begrip in de Kerk, in de kunst en in de (volks)cultuur. Wie in de Bijbel het verhaal leest in Matteüs 2, 1-12 merkt dat er geen aantal wordt genoemd, en dat er niet gesproken wordt over koningen, maar over wijzen, magiërs. Toch zou het onjuist zijn ongebreidelde fantasie te veronderstellen. Oude interpretaties van bijbelverhalen zijn vaak bijbelvaster dan op het eerste gezicht zou lijken.

De wijzen, die in het Oosten de ster hebben gezien, komen met geschenken naar de pasgeboren koning van de Joden (Matteüs 2, 2). Deze geschenken zijn kostbaar en drie in getal (Matteüs 2, 11b). In de wijze waarop gelovige mensen zich de bezoekers uit het Oosten hebben voorgesteld, zijn de geschenken bepalend geworden.

Vanwege het drietal geschenken veronderstellen men drie personen. Deze drie personen met hun kostbare geschenken - goud, wierook en myrrhe - werden al gauw gezien als koningen, omdat kostbare geschenken die van verre werden aangevoerd oudtestamentische teksten in herinnering brachten.

Bijbeluitgaven verwijzen naar Psalm 72: "De koningen van Tarsis en van de eilanden dragen geschenken aan; de koningen van Saba en Seba komen hun schatting betalen" (Psalm 72, 10). En naar Jesaja 60: "Volkeren komen naar uw licht, koningen naar de glans van uw dageraad. Een vloed van kamelen zal u bedekken, met goud en wierook beladen" (Jesaja 60,3.6ad).

In de geschenken die door Matteüs genoemd worden, zag men de vervulling van de oudtestamentische toekomstverwachting dat eens de andere volkeren met hun koningen zich zullen aansluiten bij het uitverkoren volk van God. In de "wijzen" van de evangelietekst zag men wijze koningen.

Het verhaal van de drie wijzen wil ook richting geven aan hoe wij het Matteüevangelie lezen.

Matteüs begint zijn evangelie met een chronologische geslachtslijst (Matteüs 1, 1-17) als aanloop naar het verhaal van de geboorte van Jezus (Matteüs 1, 18-25). Aldus plaatst de evangelist Jezus in de geschiedenis van het Joodse volk. Het verhaal van het bezoek van de wijzen, die afkomstig zijn uit andere volken (Matteüs 2, 1-12), vormt hierop een aanvulling en maakt de beschrijving van de betekenis van Jezus' geboorte compleet. De geboorte van Gods Zoon geschiedt in de geschiedenis van Gods volk, maar heeft niet alleen betekenis voor dat ene volk, maar voor alle volken. De wijzen fungeren als de vertegenwoordigers van al die volken.

Dit element van het begin van het evangelie moeten we in gedachten houden als we verder lezen in het evangelie en daarbij passages tegenkomen, waarin Jezus alleen belangstelling lijkt te hebben voor het volk Israël (bijvoorbeeld Matteüs 15, 24). Dat het evangelie inderdaad voor alle volken bestemd is, wordt bevestigd aan het slot van het evangelie, waar Jezus de elf apostelen de opdracht geeft alle volkeren tot zijn leerlingen te maken (Matteüs 28, 16-20). Die opdracht gaat vergezeld van Jezus' toezegging "Ik ben met u" (Matteüs 28, 20b), en daarmee worden we herinnerd aan de Naam die in het begin van het evangelie klonk: Immanuel, God met ons (Matteüs 1, 23).

Hoezeer met "ons" alle mensen zijn bedoeld, komt vaak naar voren in de wijze waarop de drie koningen worden voorgesteld. Eén koning heeft een Europees uiterlijk, de tweede een Aziatisch, de derde een Afrikaans. Daarmee zijn de drie toenmalig bekende continenten vertegenwoordigd. Ook zien we vaak leeftijdsverschil: er is een jeugdige koning, een koning van middelbare leeftijd en een oude koning. Aldus zijn ook alle levensfasen van een volwassen mens vertegenwoordigd. Als zodanig staan de drie koningen niet in de evangelietekst, maar wat door hun voorstelling tot uitdrukking wordt gebracht, staat op veel plaatsen in de Schrift. ■

1 Toen dan Jezus te Betlehem in Juda geboren was ten tijde van koning Herodes, kwamen er te Jeruzalem Wijzen uit het oosten **2** en vroegen: "Waar is de pasgeboren koning der Joden? Want wij hebben zijn ster in het oosten gezien en zijn gekomen om Hem onze hulde te brengen." [...] **7** Toen ontbood Herodes in het geheim de Wijzen en vroeg hun nauwkeurig naar de tijd waarop de ster verschenen was. **8** Daarop zond hij hen naar Betlehem [...] En zie, de ster die zij in het oosten gezien hadden, ging voor hen uit totdat zij boven de plaats waar het Kind zich bevond stil bleef staan. **10** Op het zien van de ster werden zij vervuld van overgrote vreugde. **11** Zij gingen het huis binnen, zagen er het Kind met zijn moeder Maria en op hun knieën neer vallend betuigden zij het hun hulde. Zij haalden hun schatten te voorschijn en boden het geschenken aan: goud, wierook en mirre.

Matteüs 2
rkbijbel.nl

'Dit is mijn eerste echte BIJBEL'

Door Daphne van Roosendaal

Evelijn van Hilten (19)
Komt uit: Woerden
Woont in: Eindhoven
Studie: Industrieel ontwerpen TU Eindhoven

Welke bijbel heb je?
 “Ik heb een jongerenbijbel. Het is mijn eerste echte bijbel, hoewel ik wel een kinderbijbel had. Een aantal protestantse jongeren die ik ken, wilden in één jaar de bijbel van kaft tot kaft lezen. Ik probeerde dat met een app en een oude bijbel van mijn moeder. En toen kwam Sinterklaas en heb ik een bijbel gevraagd. Het leek me waardevol en mooi om er zelf één te hebben. Mijn moeder vond het erg leuk dat ik er zoveel interesse in had dat ik er zelf een wilde. Ze vond het een mooi geschenk om te geven en het was leuk om hem samen uit te zoeken. In deze jongerenbijbel staan tussenstukjes en elk deel begint met het thema en een korte uitleg. Paarse kader-tjes vragen extra aandacht voor bepaalde verzen of hoe je dingen kunt toepassen. Zo ontdek je makkelijker de diepere laag. Nee, ik heb toen de bijbel niet van kaft tot kaft uitgelezen. Het lukte me niet elke dag zoveel te lezen als moest, waardoor het voelde als een verplichting. Nu ben ik in mijn eigen tempo bezig. Ik lees meestal 's avonds voor het slapen gaan, omdat hij op mijn nachtkastje ligt. Ik ben nu bij het boek Rechters. Maar soms is het fijn om hem gewoon ergens open te slaan, of een kleiner boek te pakken. Dat houdt de moed erin. Het zou me namelijk wel mooi lijken om de bijbel helemaal te lezen.”

Waarom zien we dat deze bijbel van jou is?

“Ik heb hem nog maar een jaar, maar ik heb er al wel papiertjes in zitten en soms schrijf ik wat in de zijlijn op de regeltjes

die er daarvoor staan. Een van die papiertjes is een ‘dagelijks gebedenkaartje’. Dat heb ik gekregen als cadeautje van een vriendin waarmee ik samen naar de kerk ga. Verder zit er de voorkant in van de Adventskalender 2019. Waarom weet ik eigenlijk niet meer. En het Onze Vader in het Latijn. Ik heb gymnasium gedaan en vind het altijd erg mooi als de paus het Onze Vader in het Latijn bidt. Ik wil het nog uit mijn hoofd leren. Er zitten eigenlijk al meer persoonlijke dingen in mijn bijbel dan ik had gedacht.”

Wat vind jij een mooie bijbeltekst?

“Het boek Exodus over de uittocht uit de slavernij vond ik heel bijzonder, om te zien hoe God daarin aanwezig was. Maar ook teksten over de naaste liefhebben, dat God voor ons zorgt en we daar dankbaar voor moeten zijn. Een speciale tekst is de parabel van Jezus over de barmhartige Samaritaan. Die ken ik al uit de kinderbijbel en is me altijd bijgebleven. Het is zo'n concreet voorbeeld voor hoe we moeten handelen, dat we de naaste moeten liefhebben en een ander niet moeten aandoen wat we voor onszelf ook niet willen. Ik probeer dat te doen bijvoorbeeld als ik iemand zie die wat hulp nodig heeft, ook al komt het me niet zo goed uit. Niet zelf centraal staan, maar aandacht hebben voor de ander. De bijbel lijkt gewoon een boek, maar er staan zoveel wijze woorden in, dingen die toen heel logisch waren en ook nu actueel zijn. Zoals heb elkaar lief, heb je kinderen lief en sluit een ander niet uit. Dat is zoals ik zou willen leven.” ■

Lees – Kijk – Luister – Proef

Leven zonder grenzen

Carlo Acutis

Op 12 oktober 2006 stierf de tiener Carlo Acutis (1991-2006) aan leukemie. Op 10 oktober 2020 werd hij zalig verklaard in Assisi. Voor Carlo waren de eucharistie en de maagd Maria de twee pijlers waarop het leven van iedere christen zou moeten rusten. Zijn passie voor computers bracht Carlo ertoe een website te maken die gewijd was aan het zorgvuldig catalogiseren van elk gemeld eucharistisch wonder. Dit boekje is een impressie van het leven van een normale jongen van slechts vijftien jaar, waarin veel jongeren zich herkennen.

ISBN: 9789491991998, 70 pagina's,
€ 8,95, Betsaida, 2020

Woord van bemoediging

De bisschoppen spreken een woord van bemoediging in coronatijd. De bisschoppen roepen op om de maatregelen van de overheid te volgen uit zorg voor de kwetsbaren in onze samenleving. "Een belangrijke zin in de Bijbel is: al wat jij gedaan hebt voor een dezer geringsten van mijn broeders hebt jij voor Mij gedaan. Dus voor Jezus zelf", zegt kardinaal Eijk. Bisschop Van den Hende zegt met de apostel Paulus: "Niets kan ons scheiden van de liefde van Christus."

Studenten van Vronesteyn in gesprek over roeping

Van 1 tot en met 7 november werd de Nationale Roepingenweek gehouden over de roeping tot het priesterschap, het diaconaat en het religieuze leven. In het bisdom Rotterdam gingen studenten van Vronesteyn in gesprek over roeping en maakten daarvan een videoverslag.

What the World Gets Wrong About "Christmas Spirit"

In deze video geeft de franciscaan Casey Cole uitleg over Kerstmis. Wat vieren we nu echt met Kerst? Father Casey vertelt wat de geboorte van Christus betekent. God werd mens en Hij kwam om vrede op aarde te brengen. Dat is een blijde boodschap om ons over te verheugen. Maar het is nog veel meer, legt hij uit. Kerstmis wil ons op een ander spoor brengen. De wereld moet veranderen en wij moeten veranderen. "De Heer komt in onze wereld. Zijn wij er klaar voor?" (Engels)

Pop-up tentoonstelling over de Bijbel

Er reist een pop-up tentoonstelling over de Bijbel door parochies in het bisdom. In de Martinuskerk in Voorburg geeft kapelaan Daan Huntjens van de parochie-federatie RK Vlietstreek uitleg. De expositie vraagt aandacht voor de Bijbel, maar wil bovenal bezoekers helpen hun hart nog meer te openen voor het Woord van God.

Bekijk de video's

Scan deze QR-code of ga naar www.tussenbeide.nl

Over kerstbieren

Sommige mensen genieten dagelijks of wekelijks van een mooi abdij- of trappistenbier. Anderen doen dit alleen tijdens feestdagen. Veel brouwerijen spelen daarop in met kerst- en winterbieren.

Door Fedor Vogel

De traditie van kerst- en van winterbier is al ver voor onze jaartelling ontstaan. Zo vierden de Scandinaviërs de winterzonnenevendefeesten en de Germanen waren gewend om 's winters een warme, gekruide heildrank te presenteren. Deze traditie werd in Groot-Brittannië opgepikt en wordt nu nog steeds in bepaalde gebieden gevolgd. Ook de christenen genoten bij de geboorte van Jezus Christus van feestelijke dranken. Een speciale drank voor feestdagen is dus een eeuwenoud gebruik.

Steeds meer brouwerijen brouwen kerst- en winterbieren. De brouwers combineren en experimenteren er op los met ingrediënten en brouwkunsten. Zo ontstaan kerst- en winterbieren die meestal van hoge gisting zijn en zwaarder van alcoholgehalte, met meestal een donkere kleur en vaak ook gekruid. Denk aan kruidnagel, kaneel, vanille, zoethout, anijs en tijm, typisch winterse kruiden die bijvoorbeeld ook in glühwein voorkomen.

Het zijn vooral de commerciële brouwerijen die inspelen op de markt van kerst- en winterbieren. Maar gelukkig zijn er ook verschillende brouwers van abdijbieren die inspelen op deze mooie traditie. Zo heeft bijvoorbeeld de Abdij van Tongerlo het bier 'Tongerlo Christmas'. Het bier wordt bij Brouwerij Haacht gebrouwen, dus buiten de Abdij van Tongerlo. Maar de eeuwenoude traditie van de Norbertijnen van Tongerlo leeft voort in dit erkend Belgisch abdijbier. In de omgeving van de abdij kunt u overigens prachtig wandelen. En sinds 1545 is de Abdij van Tongerlo in het bezit van een kostbaar doek: de meest getrouwe en mooiste replica van het 'Laatste Avondmaal', dat Leonardo da Vinci schilderde. Het originele fresco heeft in de loop der tijden veel geleden. Daarom is Tongerlo's 'Laatste Avondmaal' des te waardevoller geworden. U kunt dit aanschouwen in het museum bij de abdij. Wist u trouwens dat de Abdij van Tongerlo ook een grote hostiebakkerij heeft?

Voor de feestdagen dus mijn bieradvies: drink eens een mooi kerstbier! Want bier verbindt, bier drink je met mate(n) en de band die 'tussen bieren' ontstaat 'tussen mensen' is in deze soms individualistische tijd minstens zo belangrijk... Proost!

BIERTIP

Bier:

Tongerlo Christmas, 7,0%

Brouwerij:

Brouwerij Haacht in Boortmeerbeek (B)

De Proef:

Tongerlo Christmas heeft een opvallende, romige schuimkraag, een amberkleurig bier met een kruidige en fruitige smaak, aangevuld met een complex aroma van nobele hop.

In deze column schrijft Fedor Vogel over de zin en onzin rond abdij- en trappistenbieren. Fedor Vogel is uitgever en hoofdredacteur van Bier! magazine, Brouw! magazine en Bierradio.nl. Hij is al sinds zijn jeugd actief binnen de Kerk en op dit moment bestuurslid van de H. Theresia van Ávila-parochie in katholiek Drechtsteden.

Kiezen voor DE KERK

Door Celine Timmerman

Waarom kiezen mensen op latere leeftijd voor de Katholieke Kerk? In Kiezen voor de Kerk vragen we het aan recent verwelkomde kerktoetreders. Deze keer echtpaar Mirjam (33) en John (40) Fontijn.

Beeld: Guus Schoonewille

Mirjam en John Fontijn: “Het is intenser”

Vanwaar de overstap?

John: We zochten voor ons huwelijk in 2016 een kerk waar we ons allebei thuis bij zouden voelen. Mirjam komt van de Katholiek Apostolische Kerk en ik vanuit de Gereformeerde Kerk. We hebben in onze woonplaats Dordrecht veel kerken bezocht en sfeer geproefd. In de Sint-Antoniuskerk deden we uiteindelijk als geloofsleerling een instapcursus en werden we katholiek. Het was voor ons beiden wel wennen. In de Katholieke Kerk zie je bijvoorbeeld afbeeldingen van Jezus en Maria, wij waren steriele kerken gewend. En dat er niet één liturgisch centrum is, maar meerdere punten zoals het tabernakel, het Mariabeeld en het altaar.

Mirjam: Ik vond het steeds interessanter worden in de cursus, er werden veel dingen goed uitgelegd.

Hoe kwamen jullie in aanraking met het geloof?

Mirjam: We zijn beiden christelijk opgevoed en zijn naar de kerk blijven gaan. Het is nu nog steeds een vast punt in de week voor bezinning en verdieping. En omdat we het fijn vinden andere gelovigen te ontmoeten.

Wat heeft hetatholicisme tot nu toe toegevoegd aan jullie leven?

John: Een bepaalde intensiteit. We worden door de liturgie meer meegenomen in ons geloof. Niet dat dit vroeger niet zo was, maar het is zeker intenser.

Mirjam: Dat gevoel heb ik ook. Ik geniet ook van de koorzang en de devotie. Het is echt een moment met God, dat je anders niet door de drukte vindt.

John: Ik vind de plaats van het mysterie in hetatholicisme ook heel mooi. Het is niet helemaal uitgekristalliseerd en beredeneerd, het mag een mysterie blijven. Je mag op zoek blijven naar antwoorden om het mysterie te ontrafelen.

Wat raakt jullie in het geloof?

John: Gods liefde. Gisteren nog bedacht ik dat het niet te bevatten is hoe groot zijn liefde is. Jezus heeft zich helemaal gegeven aan ons om de weg naar God vrij te maken.

Mirjam: Ik heb een lastige jeugd gehad en leerde daardoor dat God je altijd vergeeft en je hoop geeft op een betere toekomst. Dat heeft mij overeind gehouden. Dat Hij ons altijd bij de hand neemt en leidt. God is een baken om naartoe te gaan als je het even niet makkelijk hebt. Het is fijn om bij Hem te schuilen. Dat willen we onze negen maanden oude zoon Ruben graag meegeven.

Hoe reageert jullie omgeving op de ‘overstap’?

Mirjam: Onze families, die dus niet katholiek zijn, hadden wat vooroordelen.

John: Zij hadden vragen waar wij ook niet alle antwoorden op hadden, omdat we pas katholiek zijn.

Mirjam: Onze vrienden waren wat makkelijker, die vroegen vaak dingen uit interesse.

Wat is voor jullie nog onbekend of niet vertrouwd in het katholieke geloof?

John: We hadden het er toevallig gisteravond nog over dat wij weinig weten van Mariaverering. Dat is een typisch katholiek thema. Wij weten dat mei en oktober Mariamaanden zijn, maar daar blijft het bij. Dat willen we dus nog onderzoeken. Daarover gesproken: onze Ruben is op 25 maart geboren, Maria Boodschap. Dat is dus negen maanden voor Kerstmis, de geboortedag van Christus. Dat vinden wij een héle mooie knipoog van God. ■

Q

&

A

**Waarom vieren we Kerstmis
op 25 december?**

De datum staat al in oude christelijke kalenders

Veel mensen denken dat Jezus helemaal niet op 25 december geboren is. Zij zeggen dat de oude Romeinen op die datum het feest vierden van hun zonnegod. Na de bekering van de Romeinen zouden de vroege christenen ervoor hebben gezorgd dat de geboorte van Jezus op dezelfde datum werd gevierd. Een heidens feest werd een christelijk feest. Dit zou het makkelijker maken om de Romeinen te bekeren.

Hoewel deze theorie op heel veel plaatsen te vinden is, is er bijna geen bewijs voor. Zo is het bewijs dat de Romeinen een feest voor de zonnegod vierden in die tijd van het jaar dun. Het staat maar op een paar kalenders. Bovendien zijn die kalenders minder oud dan christelijke kalenders uit die tijd, die al beweerden dat Jezus op 25 december geboren is.

Vroegchristelijke schrijvers als Julius Africanus (circa 160-240) en Hippolytus van Rome (circa 170-235) hebben een andere theorie. Zij probeerden uit te rekenen wanneer de gebeurtenissen in de Bijbel hebben plaatsgevonden. Daaronder viel niet alleen het jaar waarin de wereld geschapen is, maar ook de precieze datum. Volgens hun berekeningen is er één datum het waarschijnlijkst: 25 maart. Op die dag begon God met de schepping. Voor deze schrijvers was duidelijk dat op diezelfde dag Jezus verwekt werd. Als perfecte mens werd Hij exact negen maanden later geboren uit de maagd Maria.

Wellicht klinkt dit veel gelovigen raar in de oren. Voor deze schrijvers echter zijn de verwekking en de geboorte van Jezus deel van het grote geloofsmysterie. Het kan goed zijn dat door hun ideeën 25 december de algemeen geaccepteerde geboortedag werd van Jezus en de datum waarop wij Kerstmis vieren.

Door: Benno van Croesdijk

Diaconaal koken met Dick

Eton Mess is een toetje waar je een rommeltje van mag maken. Dit Britse toetje bestaat uit slechts drie superlekkere ingrediënten: slagroom, schuimpjes en vers, liefst rood, fruit. Dat het toetje een rommeltje is en mag zijn, doet mij denken aan het leven van alledag. Niets is daarin echt perfect geordend en het loopt soms anders dan we zouden willen of wensen. Juist nu ervaren we dat de wereld en ons leven er ineens heel anders uitziet. Rommelig; op zijn kop gezet. Maar als je proeft van het leven, en zeker van dit dessert, dan heeft het zoveel smaak en kleur! Ervaart het, ziet, mild is de Heer, zegt psalm 34. Als we dat op ons in laten werken, wordt

de goedheid van God een bron waaruit wij het goede voor onze naaste kunnen putten. Genieten van Gods goedheid. Dat doe je door Gods goedheid te prijzen, door bij Hem te schuilen en daar steeds weer te ontdekken dat Hij het beste voor je wil, voor jou en je medemens. Gods goedheid zie je het allerbeste als je kijkt naar Jezus: Gods goedheid in eigen persoon. Heer, leer me proeven en genieten en zien van uw goedheid, zodat ik het goede kan doen. Laat het genieten van een goede, smaakvolle maaltijd, gelijk zijn aan het goede zien en ervaren.

Diaken Dick Vrijburg

Door Jolanda de Wolf

In het parochiehuys van de Bartolomeuskerk in Nootdorp wordt sinds 2017 maandelijks een maaltijd verzorgd voor zo'n zestig gasten. Dertien vrijwilligers helpen diaken Dick Vrijburg hierbij. Vrijwilligers van het eerste uur Jenny Saaltink en Anneke Watkins doen in de keuken uit de doeken wat hen beweegt.

OMZIEN

"Omzien naar elkaar vind ik belangrijk", motiveert Jenny Saaltink haar vrijwilligerswerk. "Ik heb altijd in de ouderenzorg gewerkt. Bij de maaltijden zie ik opnieuw dat contact met anderen voor ieder mens heel belangrijk is. Als een mens ouder wordt, alleen komt te staan en niet meer zo mobiel is, ja, daar moet je niet te licht over denken. De maaltijden hier zijn voor veel deelnemers iets om naar uit te kijken." In Nootdorp wordt vers gekookt. Diaken Vrijburg - voormalig banketbakker - bedenkt het menu en doet samen met zijn vrouw de boodschappen. De maaltijd kent drie gangen: voorafje, aardappelen, vlees, groente en een dessert. Wanneer de kookploeg aan de slag gaat, wordt er, zittend rond de keukentafel, rustig 10 kilo aardappelen geschild.

"Ook met Kerstmis eet ik bij de kerk"

Anneke Watkins: "Het gaat er hier eigenlijk heel spontaan aan toe. We komen binnen en de diaken zet koffie. De een begint met groente schoonmaken, of het vlees voorbereiden. Anderen dekken de tafels of ontvangen de gasten. Jenny en ik zijn vaak achter de pannen te vinden. En we blijven allemaal totdat de klus van het afwassen en opruimen geklaard is." Aan het tegengaan van verspilling wordt in Nootdorp ook gedacht. Voor wie wil, zijn er bakjes mee te nemen, onder het mom van 'morgen lekker de aardappelen opbakken'.

SAMENZIJN

Anneke Watkins: "Dick Vrijburg is niet alleen chef en bindende factor. Hij opent ook de maaltijd. Dat doet hij met gebed, maar niet zomaar een. Eigenlijk vertelt hij ook. Er komt een mooi verhaal, of hij betreft de heilige van dag erbij. Het is een soort 'vertellend bidden' of 'biddend vertellen'. Een belangrijk onderdeel van het samenzijn." Watkins: "Kijk, ik ben geen Florence Nightingale. Voor mij werkt het tweeledig: ik draag iets bij en ik vind het leuk om te doen. Ik doe het voor mezelf en voor de ander. De samenwerking in de kookploeg vind ik ook fijn. En wanneer ik de zaal binnenkom en ik zie alle mensen zitten

dan vind ik dat echt geweldig. Het is altijd weer een hele klus, maar het geeft energie!" Ook met Kerstmis wordt er normaliter in het parochiehuys gezamenlijk gegeten. Er komt een wijntje op tafel en er zijn extra gangen. Jenny Saaltink en Anneke Watkins vullen elkaar aan: "Voor de mensen is het belangrijk dat dit er is. Sommigen zeggen al tegen familie dat ze Eerste Kerstdag bezet zijn: 'Want met Kerstmis eet ik bij de kerk.' Het is fijn om niet af te hoeven afwachten of ze ergens worden gevraagd." De maaltijd bindt. Het hoort bij het parochieleven. "Er zijn ook altijd enkele verstekelingen", lacht Watkins. Mensen die niet op de lijst staan, maar menen zich toch opgegeven te hebben. We hebben de grens bij zestig personen moeten leggen. Wanneer we iemand een keer moeten teleurstellen, komt de naam bovenaan de lijst voor de volgende keer." Ook de Parochiële Caritas Instelling draagt bij. In de aanschaf van de grote pannen, bijvoorbeeld. En via de diaken wordt het geregeld wanneer de kosten voor de maaltijd voor iemand moeilijk te dragen zijn. Jenny Saaltink: "Waar nog plek is aan tafel, schuiven wij als vrijwilligers aan. We eten gewoon gezellig mee. Ach, geen mens in Nootdorp kent mij zonder schort." ■

Kersttoetje: Eton Mess

voor 20 personen

Wanneer u als parochie in coronatijd met uw kookgroep niet in de gelegenheid bent voor meer mensen te koken, deelt u de hoeveelheden door vijf en heeft u de ingrediënten voor vier personen.

Ingrediënten

- 20 dl. slagroom
- 500 gr. kristalsuiker
- 1500 gr bosvruchten en rood fruit
- Verse munt

Voor de merengue:

- 600 gr. eiwit van 20 eieren
- 1250 gr. kristalsuiker
- Vanille

Bereidingswijze

Het moeilijkste aan dit dessert is de merengue. Verwarm de oven voor op 160 graden en check of dit de échte temperatuur van de oven is. Een oven kan wel 10 graden afwijken, en juist dit kan het verschil maken.

- Bekleed een lage ovenschaal, braadslee of bakplaat met omhoog staand randje (33x24 cm) met bakpapier en laat het een centimeter boven de vorm uitsteken.
- Doe de eiwitten in een vetvrije kom en klop ze met een elektrische mixer tot ze stijf beginnen te worden. Giet terwijl de mixer draait de kristalsuiker erbij. Ga door met mixen tot er een stevig, glanzend eiwitschuim ontstaat en voeg de vanille erbij. Leg op de bakplaat toefjes schuim en zet alles gedurende 30 minuten in de oven. Let op elke oven is anders, houd de schuim altijd in de gaten.
- Laat de schuimpjes afkoelen. Klop de slagroom met de suiker stijf.
- Doe in alle glaasjes eerst een laagje slagroom, dan een beetje fruit en verkrumel daarboven stukjes schuim. Voeg, indien gewenst, nogmaals laagjes toe. Tot slot de munt als decoratie.

EEN IJZERSTERK LIED — *Weest blij!*

Wanneer we in de liturgie zingen, staan we er vaak niet bij stil hoe oud een lied is. Veel liederen zijn onderhevig aan 'de mode van de tijd' en raken na een tijd uit de gratie. Sommigen zijn echter zo ijzersterk dat ze alle stormen overleven, zij hebben blijkbaar een lange 'houdbaarheidsdatum'. Het adventslied 'O kom, o kom, Immanuel' behoort tot de oudste liederen die wij nog zingen.

Deze editie:
Het adventslied 'O kom, o kom, Immanuel'

Het refrein van het adventslied 'O kom, o kom, Immanuel' geeft in een notendop de thematiek weer van de Advent: Weest blij, o Israël! Hij is nabij, Immanuel!, een citaat van de apostel Paulus (Filippenzen 4, 4-6). Het lied wordt al eeuwen gezongen door christenen over de hele wereld, kortom: oecumene in de zin van de gehele bewoonde wereld ('oikoumenè'). Tegenwoordig zingen we het lied op de tekst van de Nederlandse dichter Willem Barnard (1920-2010). Hij baseert zijn tekst op een vrije vertaling van een 12e-eeuwse Latijnse adventshymne: 'Veni, veni, Emmanuel'.

De vijf strofen van deze Latijnse hymne zijn gebaseerd op vijf omschrijvingen van Jezus uit verschillende boeken uit het Oude Testament. Achtereenvolgens: Immanuel (Jesaja 7, 15), wortel Isaï (Jesaja 11, 10), Oriënt (Maleachi 3, 20), sleutel Davids (Jesaja 22, 22), Adonai (Deuteronomium 10, 20). Deze vijf omschrijvingen zijn op hun beurt weer ontleend aan vijf van de zeven antifoonteksten die gezongen worden bij de Lofzang van Maria in het gezongen avondgebed van 17 tot 23 december. Een antifoontekst is een vers dat vooraf en na afloop van de Lofzang wordt gezongen.

Heel toepasselijk vormen de beginletters van die zeven omschrijvingen in het Latijn de zin *Ero cras: morgen zal ik er zijn*. In de 8e-eeuwse hymne worden de oudtestamentische beelden in elk couplet verbonden met het hierboven genoemde citaat uit de nieuw-

testamentische Filippenzenbrief van de apostel Paulus: "Weest altijd verheugd. De Heer is nabij."

Vijf strofen dus voor vijf omschrijvingen van Jezus. In de eerste regels van iedere strofe is Christus degene die wordt aangesproken, die voor ons iets moet bewerken. In de laatste regels, het refrein, zijn wij het die worden aangesproken; de vervulling van de belofte zal weldra plaatsvinden. Oude én Nieuwe Testament worden door de dichter Barnard met elkaar verbonden in het refrein, door de toevoeging 'o Israël', als aanduiding van het volk van God. De herkomst van de melodie is enigszins duister. Wat vaststaat is dat de versie in *Gezangen voor Liturgie* (GvL) is "gecomponeerd" in 1854 door de Engelse Anglicaanse priester/musicus Thomas Helmore (1811-1890). Hij heeft de melodie gemodelleerd naar een 15e-eeuws Frans-gregoriaans-processiegezing uit de *Requiem*. En dat is goed te horen. ■

Dr. Richard Bot MMus is diocesaan referent Kerk, Interieur en kerkelijke Kunst en medewerker liturgie & kerkmuziek

Zie voor de hele tekst van het lied *Gezangen voor Liturgie* 512.

Scan de QR-code en beluister het lied:

1. O kom, o kom, Im - ma - - nu - el,
ver - los uw volk, uw Is - - ra - el,
her - stel het van el - len - de weer,
zo - dat het looft uw naam, o Heer!
Weest blij, weest blij, o Is - ra - el!
Hij is na - bij, Im - ma - nu - el!

KORT – KORT – KORT – NIEUWS

Beeld: Pixabay

Allerzielenbrief bisschop

Bidden om Gods barmhartigheid voor de overledenen is een werk van barmhartigheid

Vanwege de tweede golf aan coronabesmettingen waren er beperkingen “maar wij zullen als Kerk de gedachtenis van Allerzielen niet overslaan en ongemerkt aan ons voorbij laten gaan”, schreef bisschop Van den Hende in een brief aan gelovigen in het bisdom Rotterdam, die werd verstuurd op

Allerzielen 2 november. “Wanneer wij op Allerzielen bidden voor de overledenen, dan vragen wij de Heer in vertrouwen om hun zonden te vergeven en dat onze gestorvenen Gods barmhartigheid mogen ondervinden, dat zij voor altijd delen in het eeuwig leven bij de Heer”, schreef de bisschop. “Vanouds is bidden voor de overledenen een werk van barmhartigheid.” De bisschop onderstreepte dat het belangrijk is om in het bijzonder ook te bidden voor overledenen die geen familie of nabestaanden lijken te hebben of die in eenzaamheid gestorven zijn.

De man aan wie wij ‘onze’ Bijbel danken

Brief van paus Franciscus bij de 1600ste sterfdag van de heilige Hiëronymus

Hij is al 1600 jaar dood, maar wat hij de Kerk heeft nagelaten is nauwelijks naar waarde te schatten. Vandaag dat paus Franciscus bij zijn 1600ste sterfdag een apostolische brief heeft gewijd aan de man aan wie wij ‘onze’ Bijbel te danken hebben: de heilige Hiëronymus (345-420). Hij vertaalde onder meer het gehele Oude Testament vanuit het oorspronkelijke Hebreeuws in alledaags Latijn. Zijn vertaling werd snel het gemeenschappelijke erfgoed van zowel geleerden als gewone gelovigen. Middeleeuws Europa leerde ermee lezen, bidden en denken. De literatuur, de kunst en zelfs populaire taal zijn er voortdurend door gevormd. Hiëronymus had een hartstochtelijke liefde voor het Woord van God. Hij bestudeerde de heilige Schrift louter en alleen om Christus steeds beter te leren kennen. Hiëronymus kan ons zo tot voorbeeld zijn, benadrukt de paus.

(Bron: Katholiekleven.nl)

Beeld: Bisdom Rotterdam

Kerkbalans: ‘Geef vandaag voor de kerk van morgen’

Vernieuwde website, webshop en slogan voor Actie Kerkbalans

Beeld: Johan Wouters

Van 16 januari tot 30 januari wordt de Actie Kerkbalans gehouden. Duizenden vrijwilligers zamelen dan geld in voor hun kerk. Om hen daarbij te helpen is de website van Kerkbalans (www.kerkbalans.nl) vernieuwd. Aanmelden voor de digitale nieuwsbrief van Kerkbalans is vereenvoudigd en mogelijk op onder meer de homepage. Het nieuwe thema van Actie Kerkbalans is: Geef vandaag voor de kerk van morgen.

DiaconAction kaartenactie

Ons hart gaat uit naar onze naaste

November en december zijn voor jongeren ‘DiaconAction maanden’ met acties voor een naaste in hun omgeving. Vanwege corona is het niet mogelijk om met een groep jongeren een activiteit te organiseren in bijvoorbeeld een verzorgingshuis of een verpleeghuis. Daarom werd een speciale kaart gemaakt die deelnemers konden schrijven. Zo zijn door tieners en jongeren in parochies in het bisdom ongeveer 1.500 warme groeten geschreven.

IN MEMORIAM

Nicolaas Gerardus van Marrewijk

Op 31 oktober is voorzien van het H. Sacrament der zieken, op 88-jarige leeftijd overleden, de eerwaarde heer **Nicolaas Gerardus van Marrewijk**, diaken van het bisdom Rotterdam, geboren op 17 mei 1932 te Honselersdijk en diaken gewijd op 10 juni 1995. Niek van Marrewijk werd na zijn wijding benoemd tot diaken van de parochie H. Familie te Den Haag ten dienste van het vluchtelingen-opleidingscentrum Het Wereldvenster in Den Haag. Met ingang van 1 juli 1998 werd zijn benoeming tot diaken gewijzigd en verrichtte hij zijn activiteiten voor Het Wereldvenster vanuit de parochie H. Paulus te Den Haag. Op 17 mei 2007 werd hem uit deze functie vanwege zijn leeftijd eervol ontslag verleend en tevens ontslag uit de gewone ambtsbediening van het bisdom Rotterdam.

Hermanus Johannes Witteman

Op 26 oktober is overleden, de heer **Hermanus Johannes Witteman**, pastoraal werker van het bisdom Rotterdam, geboren op 13 december 1939 te Den Haag. In 1971 werd hij benoemd tot catecheet aan de kleuter- en basisscholen in Rijswijk. In 1991 werd hem door de bisschop van Rotterdam de goedkeuring en kerkelijke zending verleend als opbouwwerker in de parochie Sint Adelbert te Delft. In 1995 werd hem de kerkelijke zending verleend als pastoraal werker in de parochie O.L. Vrouw Onbevlekt Ontvangen te Delft. Met ingang van 1 januari 2000 werd hij met kerkelijke zending van de bisschop van Rotterdam aangesteld als coördinator van het pastoraal team van het stadspastoraat Delft. Deze functie werd op 1 juli 2002 gewijzigd en hij werd aangesteld als lid van het pastoraal team van de nieuwe opgerichte parochie St. Hippolytus te Delft. Uit deze functie werd hem met ingang van 1 januari 2005, wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd, eervol ontslag en tevens eervol ontheffing van de kerkelijk zending verleend.

Personalia

Benoeming

- **M.W.C.C.A. Magielse o.p.**, benoeming tot parochievicaris van de Surinaamse parochie Petrus Donders te Rotterdam voor de duur van 1 jaar, **01-10-2020**
- **Mgr. A.J. van Deelen**, benoeming tot administrator van de parochie HH. Nicolaas Pieck en Gezellen te Brielle, Hellevoetsluis, Rhooon, Hoogvliet, Rozenburg en Spijkenisse, **05-10-2020**
- **A.A.C.H. Kortekaas o.s.b.**, benoeming tot parochievicaris van de parochie H. Nicolaas te Zoetermeer, **01-11-2020**

Goedkeuring en zending

- **R.I.M. Lijesen**, goedkeuring en zending als pastoraal werker in de parochie Sint Jan de Doper te Gouda e.o., **01-10-2020**
- **R.C. Anyaeze c.s.sp.**, goedkeuring en zending als geestelijk verzorger in de Penitentie Inrichting Alphen aan den Rijn, **01-10-2020**
- **N.B.G. Langstraat**, goedkeuring en zending als pastoraal werker in de parochie De Heilige Familie te Oud-Beijerland e.o. voor 0.7 fte, **12-10-2020**

Ontslag/ontheffing kerkelijke zending

- **R.I.M. Lijesen**, eervol ontheffing van de kerkelijke zending als pastoraal werker van de parochiefederatie Rotterdam Rechter Maasoever, **01-10-2020**
- **Mgr. A.J. van Deelen**, eervol ontslag als lid van het pastoraal team van de Federatie Vlietstreek te Leidschendam en Voorburg, **01-10-2020**
- **Mr. J.C.F.M. Smulders**, eervol ontslag als waarnemend pastoor van de parochie HH. Nicolaas Pieck en Gezellen te Brielle, Hellevoetsluis, Rhooon, Hoogvliet, Rozenburg en Spijkenisse en tevens ontslag uit de gewone ambtsbediening, met emeritaat, **05-10-2020**
- **N.B.G. Langstraat**, eervol ontheffing van de kerkelijke zending als geestelijk verzorger van de stichting Florence, woonzorgcentrum De Mantel te Voorburg, **01-11-2020**
- **Mw. G.W.G.M. Vermeulen**, eervol ontheffing van de kerkelijke zending als geestelijk verzorger in woon- en zorgcentrum De Merwelanden te Dordrecht, **01-11-2020**

Overig

- **A.A.J.J. van Wersch**, per 1 juni 2020 verlenging tot 1 januari 2024 van de benoeming voor een tweede termijn als penningmeester van het Apostolaat ter Zee Stella Maris
- **M.M. Meeussen**, per 1 juni 2020 verlenging tot 1 januari 2024 van de benoeming voor een tweede termijn als secretaris van het Apostolaat ter Zee Stella Maris
- **P.R. Tolsma**, per 1 november 2020 eervol ontslag als voorzitter van het Overlegplatform Permanent Diakens
- **F.X.M.A. Baggen**, per 1 november 2020 benoemd tot voorzitter van het Overlegplatform Permanent Diakens voor een eerste periode van drie jaar
- **J. Bekkers**, per 1 januari 2020 benoemd voor een nieuwe termijn van vijf jaar als lid van de Raad voor Economische Aangelegenheden
- **A.J.M. van der Valk**, per 1 januari 2020 benoemd voor een nieuwe termijn van vijf jaar als lid van de Raad voor Economische Aangelegenheden
- **H.F.J.M. van Lankveld**, per 24 oktober 2020 benoemd voor een nieuwe termijn van vijf jaar als lid van de Raad voor Economische Aangelegenheden
- **H.J. Berbee**, per 4 november 2020 benoemd tot lid van de diocesane bezoekgroep emeriti

Delen smaakt naar meer

Miljoenen vrouwen en kinderen wereldwijd lijden honger.

Ze kunnen daardoor nauwelijks ontsnappen aan de vicieuze cirkel van armoede en ondervoeding.

Help deze vicieuze cirkel te doorbreken.

Steun onze projecten die ervoor zorgen dat gezinnen zelf groente, graan en fruit kunnen verbouwen.

www.adventsactie.nl

IBAN: NL89INGB0653100000

ADVENTSACTIE

EEN CAMPAGNE VAN VASTENACTIE

ENERGIE VOOR KERKEN

helleman's
ENERGY CONSULTANCY

Bedankt voor uw deelname!

Ruim 3.500 kerken en kloosters doen al zes jaar mee met het inkoopcollectief Energie Voor Kerken.

Dankzij uw deelname kopen we gezamenlijk voordelig groene energie in bij Greenchoice, de huidige energieleverancier van het collectief.

Uw voordelen

- Scherpe groene energietarieven voor elektriciteit en gas
- Uitstekende contractvoorwaarden
- Transparante dienstverlening
- Optimale persoonlijke service

Ook interesse?

U kunt maandelijks instappen in het collectief. Kijk voor meer informatie op www.energievoorkerken.nl of neem contact op met Marlies Guliker van Hellemans Consultancy: 030 767 09 88 / evk@hellemansconsultancy.nl

Het collectief Energie Voor Kerken is een initiatief van CIO-K in samenwerking met energie adviesbureau Hellemans Consultancy.

**GREEN
CHOICE**

Rustieke begraafplaats & crematorium

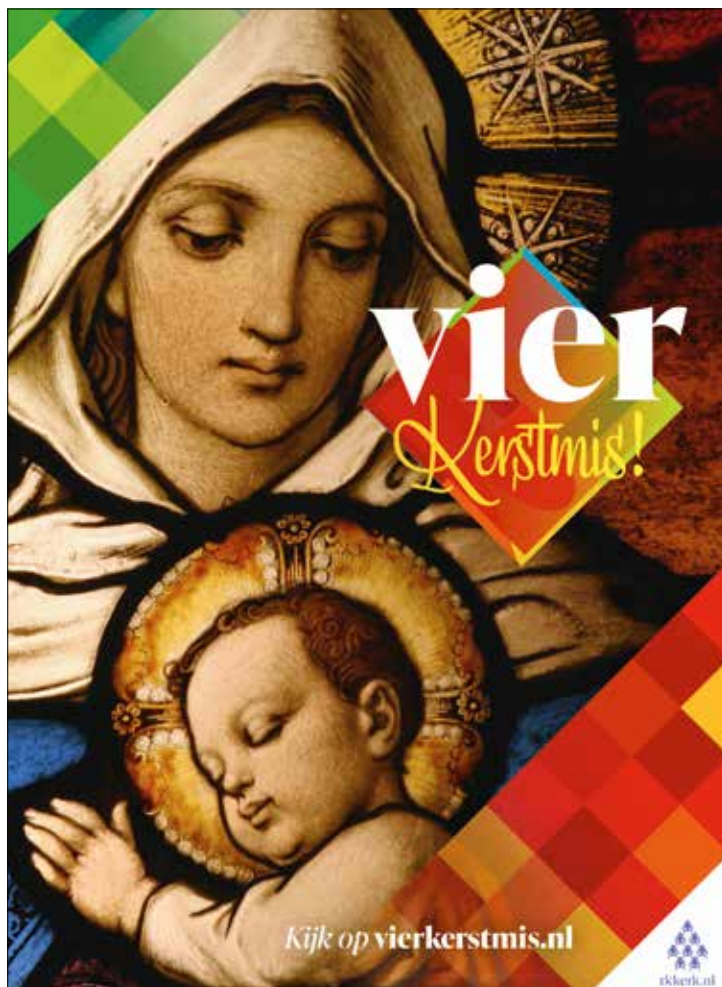
Intiem, betrokken
en zorgzaam

 St. Laurentius
St. Augustijn 8, Grootmolen

Nieuwe Crooswijkseweg 123, 3034 PN Rotterdam
T 010 - 413 63 08 | www.begraafplaatslaurentius.nl

Wij zijn 7 dagen per week voor u geopend.

Centrum voor
Priester- en Diakenopleiding
Vronesteyn

Help de blijde boodschap verspreiden
IBAN NL29 INGB 0000 3656 73
t.n.v. Centrum Vronesteyn

www.vronesteyn.nl

KBO
ZUID-HOLLAND

Lid worden kost weinig en biedt veel

De Katholieke Bond van Ouderen (KBO) is de grootste seniorenorganisatie in Nederland. KBO Zuid-Holland is één van de 11 provinciale bonden en telt ruim 29.000 leden in 51 plaatselijke afdelingen. Provinciaal en op afdelingsniveau zijn honderden vrijwilligers actief om leden te ondersteunen en het onderlinge contact te bevorderen.

Praktische hulp bieden de Vrijwillige Ouderen Adviseurs, die zijn opgeleid om senioren de weg te wijzen in de doolhof van voorzieningen. Weer anderen helpen bij de belasting, een vertrouwenszaak.

Lid worden van de KBO biedt naast individuele hulp ook gezelligheid, voor wie behoefte heeft aan contacten met andere leden.

Leden krijgen tien keer per jaar gratis het magazine van KBO-PCOB en kunnen profiteren van vele voordelen en diensten van de KBO, zoals een collectieve zorgverzekering en een energiecollectief.

De KBO en PCOB hebben landelijk hun krachten gebundeld. Zij maken zich sterk voor de belangen van senioren op gemeentelijk, provinciaal en landelijk niveau.

Hoe sterker de KBO, hoe beter uw belangen worden behartigd!

Inlichtingen en aanmelding: **KBO Zuid-Holland, Weg en Bos 80, 2661 GZ Bergschenhoek**
Telefoon: 010-5218299
E-mailadres: info@kbozuidholland.nl | Website: www.kbozuidholland.nl

kerkbalans.nl

2021
Actie Kerkbalans

Geef vandaag voor de kerk van morgen

Zalig Kerstfeest & Gezegend Nieuwjaar

Bisschop Van den Hende en bisdommedewerkers

TUSSENBEIDE LIEVER BIJ U THUIS OP DE MAT?

Tussenbeide wordt verspreid via de parochies in het bisdom Rotterdam. Zo kunt u in de kerk dus altijd uw gratis exemplaar meenemen. Grijpt u wel eens mis? Of komt u vanwege het coronavirus nu minder in de kerk? Meld u dan aan voor een persoonlijk abonnement en ontvang Tussenbeide bij u thuis via uw eigen brievenbus.

We bieden u graag het gemak van een persoonlijk abonnement.*

Meld u aan via tussenbeide@bisdomrotterdam.nl of bel met het bisdom op 010 - 2815171.

* Voor een persoonlijk abonnement vragen we u een jaarlijkse gift van € 12,50

VOLG BISDOMROTTERDAM.NL

Het bisdom Rotterdam verstuurt elke twee weken een digitale nieuwsbrief naar meer dan duizend abonnees. Heeft u nog geen abonnement?

Aanmelden is eenvoudig en kan via de website:

Ga naar:

www.bisdomrotterdam.nl

Klik op de button
"Blijf op de hoogte"

Blijf op de hoogte!
Schrijf je in voor onze
tweewekelijkse
nieuwsupdate en
mis niets.

Vul uw gegevens in en
klik op "Verzenden"

